kiant išvengti sienelių griūčių, polių vietoje įžemis pasiektas 1 m pločio ruože. Perkasa 3 (palei Bernardinų skersgatvį) dėl saugumo tirta iki 1,4 m gylio nuo esamo paviršiaus, polių vietose įžemis pasiektas 2x2 m dydžio šurfais. Perkasų dydžiai: 13x2 (1), 15x2 m (2), 9x2 m (3).

Perkasose 1 ir 2 beveik pusę viso ploto užėmė anksčiau (1982 ir 1986 m. archeologinių tyrimų metu) ištirti plotai (apie 26 m^2), dar nemaža dalis sluoksnio apardyta XX a. kasant įvairias duobes šiukšlėms ar klojant elektros kabelius. Nesuardytose perkasų dalyse aptiktas iki 5 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio didžiąją dalį sudarė supiltiniai molio ir smulkių statybinių atliekų sluoksniai su negausiais XVI–XVII a. radiniais. Apatiniame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikta XV a. būdingos buitinės keramikos, įžemyje fiksuotoje duobėje perkasoje 2 – puodyninių koklių. Ploniausias kultūrinis sluoksnis fiksuotas tirto ploto kraštuose (perkasos 1 PR dalyje ir perkasos 2 ŠV dalyje), įžemis čia pasiektas 2,7–3 m gylyje nuo buvusio žemės paviršiaus, storiausias centrinėje tirto ploto dalyje, čia įžemis fiksuotas 4–5 m gylyje nuo buvusio žemės paviršiaus (2 pav.). Perkasoje 3 aptiktas iki 4,6 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio nemažą dalį sudarė įvairūs supiltiniai smulkių statybinių atliekų, žvyro ir panašūs sluoksniai, fiksuoti 3 grindinių lygiai (1,4, 1,8 ir 2,2 m gylyje), XVII a. (?) krosnies liekanos, XV–XVI a. medinio užstatymo pėdsakai.

Perkasoje 1 ir 3 aptiktas akmenų ir plytų mūro pamatas, mūrytas 2 etapais. Jo bendras aukštis siekė 2,1 m. Pamatas stovi ant smėlio (įžemio?), jo apatinė dalis mūryta iš nedidelių lauko riedulių bei keraminių plytų, rištų kietu kalkių skiediniu, juo užtrinta ir pati siena. Viršutinę mūro dalį sudaro stambūs lauko riedu liai ir chaotiškai sumestos keraminės plytos ar jų nuolaužos, surištos trapiu skiediniu. Mūro apatinė dalis pagal archeologinius duomenis preliminariai gali būti datuojama XVI–XVII a.

2018–2019 m. tyrimai patvirtino ankstesnių tyrimų duomenis apie sklypo raidą. Surinkti radiniai perduoti KMM.

Santakos St. 11

In 2019, three trenches (a total of 74 m^2) were excavated at the site of the foundation of the Basketball Museum building on the plot at Santakos St. 11, Kaunas (Fig. 1). A cultural layer, which was up to 5 m thick and the majority of which consisted of fill layers of clay, gravel, and fine construction waste with sparse of 16th–17th-century finds, was discovered (Fig. 2). Pottery characteristic of the 15th century was encountered in the bottom cultural layer horizon; 'pot-shaped' stove tiles (*Topfkacheln*) were recorded in a pit in the sterile soil. Three paving levels, the remains of a stove, and traces of masonry and wooden structures were discovered.

Algirdas Žalnierius

Pastatas Kumelių gatvėje 15A

Rengdamas rekonstrukcijos projektą pastato savininkas užsakė žvalgomuosius archeologinius tyrimus, kurių metu buvo nustatytas pamatų įgilinimas prie pastato P, R, Š sienos.

Žvalgomųjų archeologinių tyrimų vieta yra Kauno senamiesčio ŠV dalyje, 42 kvartalo ŠR pusėje, prie Kumelių gatvės. Kvartalas suformuotas XV a., jį riboja Šv. Gertrūdos, Kumelių, Raguvos ir M. Valančiaus gatvės. Jame buvusios posesijos buvo orientuotos į M. Valančiaus ir Kumelių gatves. Dabartinis pastatas Kumelių g. 15A pastatytas XX a. I pusėje, R dalyje dalinai panaudojant XVI a. pastato rūsį (Sabakonienė B., Kauno senamiesčio 42 kv. istoriniai tyrimai, *KPRPI archyvas*, f. 5, b. 339).

Pirmieji archeologiniai tyrimai tiesiant šiluminę trasą buvo atlikti 1984 m. Čia užfiksuotas nuo 1,7 m iki 2,7 m storio kultūrinis sluoksnis, datuotas XV–XX a. Detalieji archeologiniai tyrimai 2015–2016 m. buvo atlikti kvartalo Š dalyje prie Šv. Gertrūdos gatvės. Ten ištirtas 1423 m^2 plotas, rastas iki 4 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVI–XX a. (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 271–276). O. Fediajevas ir L. Girlevičius 2016 m. tyrinėjo sklypo V dalį, kur iki projektinio 3 m gylio buvo ištirtas apie 1200 m^2 plotas. Čia rasta XVI–XVII a. mūrinių ir medinių pastatų liekanų, archeologinius radinius sudaro to paties laikotarpio monetos, buitinės keramikos ir krosnių koklių šukės, metalo dirbiniai (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 275–286).

Žvalgomųjų tyrimų metu buvo iškasti 3 šurfai prie pastato P, Š, R sienos, ištirtas 4 m^2 dydžio plotas. ***Šurfas 1*** kastas prie pastato P sienos, jo plotas yra 1,2 m^2, gylis 2,45 m. Šurfe užfiksuotas 1,7 m storio kultūrinių sluoksnių klodas, susidaręs ant geologinio oksiduoto priesmėlio. Virš jo yra susiklostęs iki 25 cm storio pilko juodžemio sluoksnis, kurį dengia 20 cm storio smėlio sluoksnis. Aukščiau yra susiklostęs 20 cm storio pilko juodžemio sluoksnis. Jame buvo rastos 3 žiestos, neglazūruotos, degtos oksidacinėje aplinkoje indų sienelių šukės, datuojamos XVI–XVII a. Sluoksnio paviršiuje supiltas 10 cm storio smėlio sluoksnis ir išlikę keli buvusio grindinio akmenys. Virš jų yra susiklostęs 20–25 cm storio pilko juodžemio sluoksnis, jo paviršiuje yra išlikę buvusio kiemo apardyto lauko riedulių grindinio liekanų, esančių 50 cm gylyje. Nuo šio paviršiaus iškasta pastato P sienos pamatų duobė, užpilta maišytos žemės sluoksniu. Viršutinį sluoksnį sudaro 50–55 cm storio XX a. supylimai.

Apie 18–20 cm nuo žemės paviršiaus yra 12 cm pločio pamatų cokolis, iki 70 cm gylio užglaistytas cementiniu skiediniu. Pastato pamatai arkiniai, juos sudaro stulpas ir arka jo R pusėje. Stulpo padas yra 2,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Pamatas sumūrytas iš įvairaus dydžio lauko riedulių eilių ir plytų nuoskalų, rištų baltu kalkių skiediniu. Arkos pėdos apačia yra 1,4 m gylyje nuo pamato cokolio viršaus, sumūryta iš 3 galais į išorę sumūrytų 12,5–13 cm pločio, 6,5–7 cm storio plytų. Arka 44–46 cm pločio.

Šurfas 2 buvo iškastas prie pastato Š sienos, 9,5 m į V nuo pastato ŠR kampo. Jis 1,2 m^2 pločio, 2,3 m gylio, o dabartinio žemės paviršiaus H_{abs}26,45 m. Šurfe užfiksuotas 2,2–2,3 m storio vientisas kultūrinis sluoksnis, kurį sudaro pilkas juodžemis su lauko rieduliais ir griuvenomis, supiltas XIX a. Pastato Š sienos pamato padas rastas 2,3–2,35 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Pamato viršutinėje dalyje renesansiniu rišimo būdu sumūrytos 7 25x12,5–13x6,5 cm dydžio plytų eilės. Kiemo paviršius prie pastato Š sienos pradžioje buvo 30 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Apatinė pamato dalis sumūryta iš įvairaus dydžio lauko riedulių eilių ir plytų nuoskalų, rištų baltu kalkių skiediniu. Greičiausiai šurfe 2 buvo atkastas arkinio pamato stulpas.

Šurfas 3 buvo iškastas prie pastato R sienos ŠR kampo. Jis 1x1,6 m dydžio. Dabartinis žemės paviršius H_{abs}26,50 m. Šurfas kastas iki 50–55 cm gylio, kur rastas iš 50x50 cm dydžio šaligatvio plytų suklotas paviršius. Šurfo Š pusėje iki šaligatvio plytų paviršiaus sumūryta pusės plytos storio sienelė iš skylėtų plytų. Tiek pastato R sienos pamatas, tiek nauja sienelė aptepta smala su audinio liekanomis. Šaligatvio plytų nutarta neardyti, nes apžiūrėjus pastato Kumelių g. 15 rūsį nustatyta, kad jos guli virš XVI a. rūsio laiptinės skliauto. Pastato Kumelių g. 15A R siena yra pastatyta ant XVI a. rūsio pertvarinės sienos. Galbūt šaligatvio plytos buvo suklotos siekiant apsaugoti rūsio skliautus.

The Building at Kumelių St. 15A

During the evaluation near the S, N, and E walls of the building at Kumelių St. 15A, three test pits (a total of 4 m^2) were excavated. The foundation footing of the S wall is at a depth of 2.4 m, the footing of the N wall is at a depth of 2.3–2.35 m. The foundation of the S wall is arched; the foundation of the N wall could be the same. The E wall was built on the partition wall of a 16th-century cellar. 15th–20th-century cultural layers had survived only in Test Pit 1, where they were 1.7–1.75 m thick; the cultural layers in Test Pits 2–3 had been destroyed in the 19th–20th centuries.

KĖDAINIAI

1 – Didžiosios Rinkos aikštė 5;
2 – Janušavos aikštė 17;
3 – Josvainių g. 5A;
4 – Radvilų g. 8D;
5 – Skongalio g. 23A;
6 – Smilgos g. 5

Karolis Duderis

Kėdainių senamiesčio tyrimai

2018 m. Kėdainių senamiesčio (UK 16074) ir senojo miesto vietos (UK 5148) teritorijoje, Janušavos aikštės 17, Josvainių g. 39, 43, S. Jaugelio Telegos, Radvilų, Senojoje, Skongalio, Smilgos, Sodų gatvėse buvo atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai rekonstruotų šilumos tinklų trasų bei įrenginėjamų antžeminių konteinerių aikštelių vietose. Iš viso ištirta 18 šurfų (54,25 m^2 dydžio plotas) bei atlikti archeologiniai žvalgymai apie 1661 m^2 dydžio plote.

Kėdainių senamiesčio tyrimai pradėti 1986 m. Iki dabar ištirta apie 3 ha teritorija bei surinkta itin daug informacijos apie šio svarbaus LDK miesto raidą. Ilgametis Kėdainių senamiesčio tyrėjas A. Juknevičius per kiek daugiau nei 3 dešimtmečius atliko kelis planinius tyrimus, kurie leido susidaryti aiškesnį vaizdą apie miesto kūrimąsi ir raidą.

2018 m. atliekant tyrimus archeologinis sluoksnis fiksuotas ***šurfe 1***, tirtame Janušavos aikštėje 17. Apie 50 cm gylyje fiksuotas pilkos spalvos žemės sluoksnis. Jame rasta keletas redukcinėje aplinkoje degtų indų fragmentų, oksidacinėje aplinkoje degtų indų duženų, kurių molio masė liesinta smulkios frakcijos mineralinėmis priemaišomis, keletas indų fragmentų, kurių paviršius buvęs dengtas bespalve, tamsiai žalios, žalsvos spalvos drumsta glazūra. Taip pat rasta langų stiklo duženų, kurios buvo pasidengusios matinės patinos sluoksniu, bei matine patina pasidengusių stiklinių butelių fragmentų. Be šių radinių, aptiktas akmeninio gąlastuvo fragmentas bei vienas plokštinio koklio, dengto